

Het heiligenboek

Nicolaas van Myra. De heilige van de geschenken Tom Zwaenepoel

Bij Nicolaas van Myra komen historische waarheid, legende en folklore samen. De figuur die in de legenden naar voren treedt, is waarschijnlijk een combinatie van twee historische bisschoppen die de naam 'Nicolaas' dragen. Nicolaas van Myra werd geboren in Patara in Lycië, aan de zuidkust van het huidige Turkije, en verliest op jeugdige leeftijd zijn ouders. Na een pelgrimstocht naar het Heilige Land wordt hij omstreeks 300 bisschop van Myra, een havenstad in Lycië. Tijdens de christenvervolging onder keizer Calerius Valerius Maximus wordt hij gevangengenomen en gefolterd, maar vervolgens vrijgelaten. Daardoor nog getekend, neemt hij deel aan het Concilie van Nicea (325).

Door zijn strenge discipline tijdens vastendagen, zijn vergevingsgezindheid en zijn goede wil is Nicolaas een voorbeeld voor zijn tijdgenoten. Hij maakt indruk als diplomatische en rechtvaardige onderhandelaar en barmhartige weldoener. Hij redt de mens van dood en verderf en schept daardoor ruimte voor (nieuw) leven. Volgens een legende redt hij de drie dochters van een arme edelman van de prostitutie door de bruidsschat te betalen. In het geheim gooit hij 's nachts tot driemaal toe zak-

ken met goudstukken door het raam. Wanneer Nicolaas' ouders aan de pest sterven, verdeelt hij hun vermogen onder de armen. Hij redt drie veldheren die ten onrechte wegens hoogverraad aangeklaagd en ter dood veroordeeld worden. Door een gebed kan hij een storm op zee tot bedaren brengen, wat zijn patroonaat van vele havensteden (zoals Amsterdam) en schippers, vissers en zeelieden verklaart. Tijdens een hongersnood overtuigt hij de bemanning van een schip uit Alexandrië om een deel van de graanlading af te staan. Door een wonder vermindert daarbij de hoeveelheid niet.

Sinds de zestiende of zeventiende eeuw wordt Nicolaas als geschenkbrenger voor de kinderen gevierd: de vaderlijke vriend die zijn goede gaven onder meisjes en jongens verdeelt. Zijn reputatie van kindervriend berust onder meer op een legende. Een gewetenloze herbergier doodt drie scholieren en verwerkt hen tot pekelvlees om de misdaad te verhullen. Het vlees komt in handen van Nicolaas. Die vertrouwt het niet, brengt de jongens weer tot leven en bekeert de herbergier en zijn vrouw. Een variant van de legende is minder gruwelijk: de drie knapen zitten in een pekeltvat opgesloten.

Sinds de veertiende eeuw vieren leerlingen van abdijscholen hun patroonheilige op 6 december met de keuze van een 'kinderbisschop'. Voor één dag mag een leerling als bisschop fungeren. Uit hun nachtelijke 'omwegangen' met de bisschopsfiguur ontstaan later de huisbezoeken van Nicolaas. Daarvoor wordt hij bijgestaan door helpers: in Duitsland Knecht Ruprecht, in Frankrijk Père Fouettard, in Vlaanderen en Nederland Zwarte Piet, die zijn oorsprong zou hebben bij de Moren. Vanaf de vijftiende eeuw knutselen de kinderen papieren scheepjes, waarin de sint zijn gaven legt. Later vervangen ze die scheepjes door laarzen, schoenen of kousen. Sinterklaas geeft geschenken aan de kinderen zoals Nicolaas aan de drie dochters van de edelman. De traditie dat de sint aan de kinderen vraagt of ze braaf en vroom geweest zijn, gaat terug op een parabel uit het evangelie van Matteüs. Drie knechten die geld gekregen hebben, moeten zich verantwoorden over wat ze met het geld hebben gedaan (Matteüs 25, 14-23). Brave kinderen worden beloond met geschenken, voor stoute kinderen is er de roe.

In de schilderkunst wordt de heilige Nicolaas op diverse wijzen weergegeven. Het vaakst

wordt hij afgebeeld als bisschop met kromstaf, boek, drie broodjes, gouden bollen of geldzakjes, ton met drie jongens, anker, schip. Deze attributen verwijzen naar passages uit zijn leven. Hij geldt als patroonheilige van Amsterdam, Rusland, advocaten, armen, bakkers, bankiers, gevangenen, herbergiers, kinderen, notarissen, onderwijzers, ongetrouwde vrouwen, pelgrims, schippers, vissers en zeelieden.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

18 april, 15 uur, *Braambos op VRT één*. Ingekorte versie van *The Passion*, groots muziek-evenement in Den Haag waarbij op meerdere plaatsen in de stad scènes uit het lijdensverhaal van Jezus werden uitgebeeld. Meer dan twee miljoen mensen volgden het evenement op televisie, 20.000 man was ter plaatse.

20 april, 9 uur, *Braambos op VRT één* (herhaling op *Canvas omstreeks 23.30 uur*). Na *Close-up*, gewijd aan Pasen, is kardinaal Danneels te gast in het gespreksprogramma *Eeuwigh gaat voor Oogenblik*. Vijftien jaar geleden interviewde Antoine Bodard de kardinaal een eerste keer. Nu peilt hij naar hoe de kardinaal de veranderingen in Kerk en samenleving sindsdien beleeft en of zijn gods- en mensbeeld evolueerde met het ouder worden. In de slotaflevering van *Christenen in het Oosten* is Libanon aan de beurt, een van de eerste gekerstende landen. De maronitische Kerk was cruciaal in de ontwikkeling van het moderne Libanon. Na twee decennia van verwoestende oorlogen blijft ze ijveren voor de rechten van de mens en zoekt men wegen om vreedzaam samen te leven met de islam.

De vrome kudde

Broek Ingezonden door Anneleen Vercarren

Fons kocht een nieuwe broek, maar de pijpen moeten korter. Aangezien zijn vrouw geen tijd heeft, meet Fons met behulp van een andere broek zelf de lengte af en speldt hij de pijpen om. Hij is net klaar met de naaimachine wanneer zijn vrouw in de deuropening verschijnt, een broek in de hand. Ze vraagt:

– Fons, waarom ligt deze broek op bed?

Antwoordt Fons:

– Die gebruikte ik om de juiste lengte van de pijpen voor mijn nieuwe broek te meten. Waarom?

Zegt zijn vrouw:

– Dat is een van mijn broeken, schat.

Neus Ingezonden door Walter De Vos

– Jantje, je mag niet met je vinger in je neus peuteren!

– Waarmee dan wel, juffrouw?

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen...

Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

voorkant spraak-kunst	telefonisch bericht kroniek-schrijver	mannelijk dier	deel v.e. vis schild-houder	Europese hoofdstad bergpas
gewicht rivier in Oostenrijk	telwoord goden-drink	zang-stem ik	zijde v.e. schip vrucht	5
Chinese leg-puzzel	chocolade-lekkernij visgerei	landtong woon-boot	acrobatische sprong	2
deftig	kaarten-boek	boom rooms-katholiek	niet breed	6
najaars-bloem gegevens	Grieks eiland	dikke wortel		3
in-snijding				4

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: **KNELPUNT**

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---